

НАЙ-ЧЕСТО ЗАДАВАНИ ВЪПРОСИ ЗА АУТИЗМА В РЕЗЮМЕ

31 март 1995 г.

Редактор John Wobus, Syracuse University Computing Services

Достъп:

<http://web.syr.edu/~jmwobus/autism/autism.faq>

или:

<ftp://ftp.syr.edu/information/faqs/autism.faq>

Моля, изпращайте своите мнения и препоръки на адрес на адрес: jmwobus@syr.edu.

Превод: Екатерина Дечева-Атанасова, майка на аутистичен младеж на 20 години, 2001.

Збележка: тук има доста празнини за запълване; коментарите като тези са представени в документа от гледна точка на идеята какво хората биха могли да допринесат.

Забележка за начинаещи читатели: списъкът от книги е доста добър; дискусията за третиране, закрила и т.н. е определено незавършена.

Благодарности: благодаря на всички участници. Някои от тях са:

From: Altan Yazici <AXY01@ALBANYDH2.BITNET>
From: Amy Diller <GRODENCENTER@ids.net>
From: Andrew and Lesley Black <black@BACH.DEMON.CO.UK>
From: Anne Maclellan <anne.maclellan@canrem.com>
From: Bob Zenhausern <DRZ@SJUVM.STJOHNS.EDU>
From: Carol Hansen <DennisH697@aol.com>
From: Casey van der Grient <CVandergrient@gis.shl.com>
From: Christine Frank <frank@LIB.RPSLMC.EDU>
From: Curtis Maurand <CMAURA31@PORTLAND.BITNET>
From: Elaine Adams <ECZ5EBA@UCLAMVS.BITNET>
From: Karen and Eric London <naarlondon@DELPHI.COM>
From: Hugh Rutledge <hrutledg@LYNX.DAC.NEU.EDU>
From: JA Badner <jbadner@WORLD.STD.COM>
From: James Bordner <jobg0542@uxa.cso.uiuc.edu>
From: James Sternberg <JSTERNBE@utkvx.utk.edu>
From: Jean B. Hunter <jbh5@cornell.edu>
From: Jim Sinclair <GOLEM@UKANVM.BITNET>
From: Joel Hornstein <joelh@RDZ.STJOHNS.EDU>
From: John C Davenport <jcd9s@darwin.clas.virginia.edu>
From: John Deller <JohnD48717@AOL.COM>
From: Judith Griffin Gary Griffin <griffinl@ATHENA.ATHENET.NET>
From: Karen Reznick <karen.reznick@idealink.washington.dc.us>
From: Kirk Bordeaux <KIRKBOUD@aol.com>
From: Larry White <lwhite@RIGEL.ECON.UGA.EDU>
From: Lynda W Huggins <HUGGINS@MERLIN.NLU.EDU>
From: Mady Hornig-Rohan <hrohan@POBOX.UPENN.EDU>
From: Mark Painter <Trogrann@AOL.COM>
From: Mark Pilcher <75032.2723@compuserve.com>
From: Mel Gilson <autismres@delphi.com>
From: Michael D Ellicott <MDE1@aol.com>

From: Nancy McVicker <nancy.mevicker@pics.com>
From: Patrick C Friman <BoysTown.OR@WCC.STATE.NC.US>
From: Peggy Heinkel-Wolfe <HEINKEL@ABN.UNT.EDU>
From: Peter Zwack <peter@OSIRIS.PHY.UQAM.CA>
From: Regina McDuffie <rmcduffi@WRDIS01.ROBINS.AF.MIL>
From: Robin Herman <Robin124@aol.com>
From: Ronald J Kallen <rjkallen@MIDWAY.UCHICAGO.EDU>
From: Stephen Drake <SNDRAKE@SUVM.SYR.EDU>
From: Suzanne <RSCSWS@ncal.kaiperm.org>
From: Terry Poot <tp@jdt.com>
From: Wendy Murphy <Luhg@AOL.COM>

Съдържание:

1) Пощенски списък, архиви и FAQ	4
2) Определение на аутизма	4
3) Съвет за родителите, които току що са открили, че тяхното дете е аутистично.....	6
4) Характерно поведение.....	7
5) Сходни състояния.....	8
6) Теории/причини.....	11
7) Факти.....	12
8) Третиране.....	13
9) Методи за обучение	16
10) Полемки	17
11) Закрила.....	18
12) История	18
13) Кратък речник на термините и съкращенията.....	19
14) Известни описания/развлекателни програми	20
15 Известни аутистици	25
16) Известни изследователи.....	25
17) Организации и служби	26
18) Инициативи.....	27
19) Библиография	29

Пощенски списък, архиви и FAQ.

AUTISM@SJUVM.BITNET - електронен пощенски списък (мейлинг лист) за аутизма с използването на LISTSERV.

Архиви на пощенския списък - списък от цялата обменяна поща чрез пощенския списък AUTISM, поддържан от LISTSERV@SJUVM.BITNET.

Често задавани въпроси Frequently Asked Questions (FAQ) (настоящото резюме) - кратко въведение в аутизма, за да се отговори на въпросите, които хората задават за него. Ресурси на резюмето FAQ: публикува се четири пъти годишно в пощенския списък AUTISM.

<ftp://syr.edu/information/faqs/autism.faq>

<gopher://gopher.syr.edu/>

Изберете: Computing

Syracuse University's FTP archives

Computing Services FTP Archives

information

faqs

autism.faq

2) Определение на аутизма

Следва извадка от Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders, Fourth Edition (DSM IV):

ДИАГНОСТИЧНИ КРИТЕРИИ ЗА 299.00 АУТИСТИЧНО РАЗСТРОЙСТВО

A. Общо шест (или повече) от точки от (1), (2) и (3) с поне две точки от (1) и по една точка от (2) и (3).

(1) значително засягане в социалното общуване, изразено чрез поне две от следните характеристики:

а) забележимо засягане на използването на множество неречеви маниери, като гледане очи в очи, изражение на лицето, позиция на тялото и жестове, които регулират социалното общуване;

б) загуба на възможността за сприяеляване, съответни на възрастовото развитие;

в) липса на спонтанен стремеж да се сподели радост, интерес или постижение с други хора (например липса на показване, даване или посочване на интересни обекти);

г) липса на социална или емоционална взаимност (забележка: няма активно включване в прости колективни игри, предпочитание към самостоятелните занимания, или замесването на другите в заниманията само като "механични" средства);

(2) значително засягане на обущването, изразено чрез:

а) забавяне или пълна липса на развитие на разговорен език (без да има опити да се компенсира чрез алтернативни начини на общуване, като жестове или мимики);

б) при лица със съответна за възрастта реч се забелязва липса на засягане на възможността да се започне или поддържа разговор с другите;

в) стереотипно и повтарящо се използване на езика или идиосинкратичен (странен) език;

г) липса на разнообразни, спонтанни игри "наужким" или имитационни игри, съответни за възрастта;

(3) ограничени повтарящи се и стереотипни шаблони на поведение, интереси и дейности, изразяващи се в следното:

а) всеобхватно поглъщане на вниманието от един или повече стереотипни и ограничени шаблони на интерес, което е неестествено по интензивност или концентрация;

б) забележимо негъвкаво придържане към специфични, нефункционални обичаи или ритуали;

в) стереотипни и повтарящи се движения (например потрепване или чупене на ръцете или пръстите, или движения на цялото тяло);

г) постоянна заетост с части от обекти;

Б2. Забавяне или неестествено функциониране в поне една от следните области, настъпило преди навършването на 3 години:

В) Смущението не може да се обясни по-добре чрез синдром на Rett или детско дегенеративно разстройство.

Следващото определение е взприето от Autism Society of America:

Аутизмът е силно инвалидизиращо за цял живот разстройство на развитието, което обикновено се проявява през първите три години от живота. Среща се приблизително в 15 от всеки 10 000 раждания и е четири пъти по-често срещано при момчетата, отколкото при момичетата. Разпространено е по целия свят, в семейства от всички расови, етнически и социални групи. Не са известни фактори в психологическото обкръжение на децата, които да са показали, че причиняват аутизма.

Симптомите се причиняват от физически нарушения в мозъка. Те включват:

(1) Нарушения в степента на проявяване на психични, социални и езикови умения.

(2) Неестествени реакции. Някое сетиво или комбинация от сетива или реакции са нарушени: зрение, слух, допир, болка, равновесие, обоняние, вкус, както и начина, по който детето държи тялото си.

(3) Речта и говора отсъстват или са забавени, докато съответни възможности за мислене може и да има.

Аутизмът се проявява самостоятелно или съпътстван с други разстройства, които нарушават работата на мозъка, като вирусни инфекции, метаболитни смущения или епилепсия. Много е важно да се различи аутизма от умственото изоставане или разстройство, тъй като при неправилна диагноза може да се получи насочване към неподходящо и неефективно третиране. Острата форма на синдрома може да включва самостимулиращо, повтарящо се, силно неестествено и агресивно поведение. Практиката е доказала, че програмите за специално обучение с използването на поведенчески методи са най-ефикасното третиране.

АУТИЗМЪТ МОЖЕ ДА БЪДЕ ТРЕТИРАН! Ранната диагноза и интервенция са жизнено важни за бъдещото развитие на детето.

Забележка: пример за речниково определение на аутизма е: "задълбоченост във въображаемото като бягство от действителността". Очевидно има големи разлики между тези определения. Причината се крие в промененото използване на думата: в 30-те и 40-те години психолозите първоначално изследват много деца с горните симптоми и наричат това състояние "ранен детски аутизм", заимствайки думата "аутизм", вече прилагана от психолозите за описание на хора, които искат да избягат от действителността. Днес, повечето от дискусиите за аутизма (поне в САЩ) са насочени към деца с диагноза "ранен

детски аутизъм" и всеки употребява просто "аутизъм". Но понякога се получава двусмислица, когато някой подразбира "ранен детски аутизъм" разговаря с друг, който подразбира оригиналното определение. В този документ ще използваме термина "аутизъм" в смисъла на "ранен детски аутизъм" и ще казваме "ранен детски аутизъм" само в случаите, когато дискутираме върху двете значения на думата.

Горното определение е ориентирано към децата, но забележете, че такива деца никога не преодоляват своя аутизъм. Повечето литература за аутизма се занимава с децата, защото обучението им е предмет на толкова спорове, че повечето изследвания, обучение и публикации са посветени на децата повече, отколкото на възрастните.

3) Съвет за родителите, които току що са открили, че детето им е аутистично.

Аз се обърнах настоятелно за съвет към участниците в пощенския списък и получих много отговори, които са събрани в отделно резюме:

"Съвет за родителите, които откриват, че детето им е аутистично"

(URL: <http://web.syr.edu/~jmwobus/autism/new-to-autism.summary>)

Тук давам много кратко изложение на някои основни части: на резюмето

Някои неща за правене:

- Оигурете си, че определянето на вашето дете като аутистично е направено или потвърдено от професионалист, който има опит с аутистици.
- Разговаряйте с други родители на аутистични деца (виж параграфа по-долу за организациите).

Книги:

Children With Autism: A Parent's Guide от Michael Powers - има добро признание, но има и по-нови книги, които родителите могат да ползват.

Друга книга с добро признание е тази на Elizabeth K. Gerlach' **Autism Treatment Guide**, издадена от Four Leaf Press.

Има много книги, които описват родителския опит с аутизма и въпреки, че някои може би представят тенденциозно някои видове третиране, вероятно всички имат значение за вас, за да се запознаете с опита на други родители. Такъв пример е книгата **Let Me Hear Your Voice** от Catherine Maruice.

Третиране и програми:

Всяко третиране на аутизма има своите недостатъци и никое не може да се приложи успешно за всички случаи на аутизъм. Ето защо ефективността на даденото третиране ще зависи изключително на вас - в много по-голяма степен, отколкото се чувствате квалифицирани да го правите. Ако професионалистът, при когото сте завели вашето дете, силно препоръчва дадена програма или третиране, знайте, че има други професионалисти, които ще ви препоръчат други програми още по-силно.

Организации:

Autism Society of America (ASA).

Autism Research Institute (ARI).

Неща, на които трябва да се обърне специално внимание, ЗА ДА НЕ СЕ ПРАВЯТ:

- Вълшебни лекарства и хора, които ви казват, че техният начин е единствената надежда за детето ви.

- Хора, които мислят, че аутизмът на вашето дете е емоционално смущение или е ваша вина.

4) Характерно поведение.

Аутистичните деца имат необичайно поведение. Типичното поведение на едно аутистично дете включва някои от следните елементи:

- липсва реч;
- неречевы звуци;
- забавено развитие на речта;
- ехолалия: повтаряне на нещо чуто;
- забавена ехолалия: повтаряне на неща чуто по-рано;
- объркване на местоименията "аз" и "ти";
- липса на общуване с другите деца;
- липса на очен контакт;
- липса на отзвук към хората;
- третиране на хората като неодушевени предмети;
- когато се взема на ръце, не оказва помощ (държи се като чувал с картофи);
- прекалена заетост с ръцете;
- пърхане с ръце;
- въртене;
- балансиране, например стоене на ограда;
- ходене на пръсти;
- изключителна неприязън към определени звуци;
- изключителна неприязън към допир с определени материи;
- неприязън към докосване;
- изключително пасивно или изключително нервно, активно поведение;
- изключително отвращение към някои храни;
- поведение, което е агресивно към другите;
- липса на интерес към играчки;
- желание за следване на множество шаблонни маниери при общуване;
- желание да се поддържат предметите по определен физически шаблон;
- повтарящи се движения;
- самостимулиращи движения;
- други.

"Островчета на компатантност" - области, където детето има нормални или дори повишени знания. Типични примери:

- художествени умения;
- музикални умения;
- аритметика;
- календарна аритметика;
- умения за запаметяване;
- други.

Съществуват други условия, които понякога понякога се съпътстват с аутизъм

- Синестезия (неочакваните чувства нарастват, когато се стимулира модалността на определено сетиво);
- церебрални аномалии, открити чрез MRI-скенери;
- повишено ниво на серотонина в мозъка.

5) Сходни състояния.

Има много болести, които могат да причинят появата у децата на симптоми на аутизма. Някои болести:

Глухота. За някои деца, които имат външни белези на аутизъм, се открива, че са глухи. Детето трябва първо да се прегледа дали не е глухо, преди да му се постави диагнозата аутизъм.

Галактосемия. Вродена грешка на въглехидратния метаболизъм.

Болест на Heller. Нормално развитие до 3-4 годишна възраст, след това внезапно начало на раздразнителност, негативизъм и подтиснатост. Регресия в умственото развитие и значителна загуба на говора.

LKS (синдром на Landau-Kleffner/Придобита детска епилептична афазия) Много рядко разстройство. Типичен профил: нормално развитие и език съответен за възрастта за първите 3-7 години. Загуба на рецептивен език при запазване на експресивен език. "телеграмна" реч - малко глаголи. съмнение за глухота. Детето рухва, изплашено от собствената промяна. паутистично-подобно поведение. Нормална или над нормалната степен на интелигентност. Аномалии в EEG, с или без припадъци. Някои практикуващи лекари предполагат, че някои случаи на Детско дегенеративно разстройство или "късно започващ" аутизъм са може би синдром на Landau-Kleffner.

Фенилкетонурия. Генетично разстройство на метаболизма, което води до нарушения в мозъка през първите години на живота, ако не се вземат диетични мерки. Несъответното производство на ензима, който превръща аминокиселината phenylalanine в друга аминокиселина, tyrosine. Повишеният phenylalanine се натрупва в телесните течности и се превръща в няколко химикали, които повреждат мозъка. Фенилкетонурията е преодоляна чрез скрининг на всички деца веднага след раждането, за да могат да се вземат подходящи мерки.

Синдром на Rett - неврологично разстройство, което се появява само при момичетата. За разлика от аутизма, момичетата първоначално показват нормално развитие, след това нещата се обръщат. Началните симптоми включват някои, които наподобяват аутизма. От DSM-IV:

ДИАГНОСТИЧНИ КРИТЕРИИ ЗА 299.80 РАЗСТРОЙСТВО НА RETT (само при момичета)

А. Всичко от следното:

- (1) видимо нормално развитие преди и след раждането;
- (2) видимо нормално психомоторно развитие;
- (3) нормална обиколка на главата при раждането.

Б. Начало на всичко от следното след период на нормално развитие:

- (1) забавяне растежа на главата между възраста 5 месеца и 48 месеца;
- (2) загуба на придобитите вече целенасочени умения на ръката между възрастта от 5 и 30 месеца със следващо развитие на стереотипни движения на ръцете (например изстискване на пране или миене на ръце);
- (3) загуба на социално ангажиране в ранния стадий (въпреки, че по-късно се развива социално общуване);
- (4) поява на лошо координирани движения в походката или тялото (трупа);
- (5) силно намаляване на развитието на експресивен и рецептивен (изразителен и сетивен) език със силно психомоторно забавяне.

Детско дегенеративно разстройство - по-рядко от аутизма.

ДИАГНОСТИЧНИ КРИТЕРИИ ЗА 299.10 ДЕТСКО ДЕГЕНЕРАТИВНО РАЗСТРОЙСТВО

А. Видимо нормално развитие през поне първите две години след раждането, изразено в наличието на съответно за възрастта речево и неречево общуване, социални взаимоотношения, игра и адаптивно поведение.

Б. Клинично значителна загуба на вече придобитите умения (преди 10 годишна възраст) в поне две от следните точки:

- (1) експресивен или рецептивен език;
- (2) социални умения или адаптивно поведение;
- (3) управление на червата или пикочния мехур;
- (4) игра;
- (5) двигателни умения.

В. Аномалии в работата на поне две от следните области:

(1) качествено забавяне в социалното общуване (например забавяне на неречевото поведение, спиране на развитието на дружески отношения, липса на социална или емоционална реципрочност);

(2) значително изоставане в комуникациите (например забавяне или липса на развитие на разговорния език, невъзможност да се започне или поддържа разговор, липса на устна колективна игра);

(3) ограничени повтарящи се и стереотипни шаблони на поведение, интереси и дейности, включително двигателни стереотипи и маниери.

Г. Смущенията не са забелязани по-добре при друго специфично прогресиращо (pervasive) разстройство на развитието или при шизофренията.

Синдром на Tourette състояние, за което се счита, че е генетично, причиняващо двигателни и/или звукови тикове. Голямо и продължително изследване се ръководи от David Cummings, който е публикувал дебела книга за генетичните връзки между различни неврологични разстройства. ("Не" леко четиво)

Маниакално-натрапчив синдром - маниите са мисли или представи, които са неволни, натрапчиви и предизвикват страх и безпокойство. Натрапчивите импулси представляват различни стереотипни маниери и ритуали. Маниакално-натрапчивият синдром е неврологично разстройство с неизвестен причинител. От друга страна, той често се бърка с маниите и натрапчиви импулси, причинени от душевни болести или обикновена невроза, в по-голяма степен, отколкото се използва терминът "аутизъм" за човек, който е силно затворен. За пълна картина на маниакално-натрапчивия синдром прочетете книгата "The Boy Who Wouldn't Stop Washing" (Момчето, което не можеше да спре да пере) (Мисля, авторът е J. Rapoport). Клинично маниакално-натрапчивият синдром има лесна за категоризиране симптоматика, имаща тенденцията да се появява на определени етапи от живота; броенето, сортирането и "приглаждането" започват в детството, натрапчивото "контене" обикновено започва в пубертета, а "преживните" мании обикновено започват в зряла възраст.

Синдром на коктейлна реч - синдромът съдържа следните характеристики:

- (1) Натрапчивост в отговарянето, като или повтаря думите на говорещия, или повтаряне на изрази, казани от някое дете по-рано.
- (2) Прекалена употреба на светски фрази в разговора.
- (3) Свърх-фамилярност, несвойствена за възрастта.

(4) Навик да се вмъква личен опит в разговора в несвързан с темата и неподходящ смисъл.

(5) Богата и добре изговорена реч.

Синдром на Asperger - сходен с аутизма, с изключение на това, че говорът е нормален. Според мнението на някои хора, това е също аутизъм с висока степен на действие (high-functioning Autism). Според DSM-IV (стр. 77):

ДИАГНОСТИЧНИ КРИТЕРИИ ЗА 299.80 СИНДРОМ НА ASPERGER

А. Значително изоставане на светското общуване, изразено чрез поне две от следните точки:

(1) забележимо изоставане в употребата на множество неречевы маниери като гледане очи в очи, изражение на лицето, положения на тялото и жестове за регулиране на светското общуване.

(2) загуба на изграждане на другарски отношения, съответни за възрастта.

(3) липса на спонтанно търсене да се сподели радост, интерес или постижение с други хора (напримар, липса на показване, даване, посочване на обектите на интерес на други хора).

(4) липса на социално или емоционално съответствие.

Б. Ограничени повтарящи се и стереотипни шаблони на поведение, интереси и дейности, изразени чрез поне една от следните точки:

(1) постоянна заангажираност с един или повече шаблони на интерес, които са несвойствени по интерес или фокус;

(2) видимо неумолимо придържане към специфични, нефункционални поредици от действия или ритуали;

(3) стереотипни или повтарящи се движения (например пърхане или извиване на ръцете или пръстите, или комплексни движения на цялото тяло);

(4) постоянна заангажираност с части от предметите.

В. Разстройството предизвиква клинично значителни нарушения на социалните, професионални и други важни области на действие.

Г. Няма клинично значително общо забавяне на езика (например, използване на отделни думи до 2 годишна възраст, разговорни фрази до 3 годишна възраст т.н.).

Д. Няма клинично значително забавяне на познавателното развитие или на развитието на съответни за възрастта умения за самообслужване, адаптивно поведение (различно от светското общуване) и любовитство към оръжаващата среда в детството.

Е. Критериите не са срещани в други прогресивни разстройства на развитието или при шизофренията.

Нарушения на неречевото самообучение.

Разстройство на семантично-прагматичната реч.

Шизофрения - душевна болест, която може да предизвика поведение, сходно с това на аутизма. За разлика от аутизма, шизофренията обикновено започва в зряла възраст или в юношеството и предизвиква илюзии и халюцинации.

Прогресивно разстройство на развитието, (неспецифицирано по друг начин. Прогресивното разстройство на развитието следователно става термин за лицата, които не покриват изцяло медицинските критерии за аутизма, а е много свободен термин. Според DSM-IV:

299.80 ПРОГРЕСИВНО РАЗСТРОЙСТВО НА РАЗВИТИЕТО, НЕСПЕЦИФИЦИРАНО ПО ДРУГ НАЧИН (включващо нетипичния аутизъм)

Тази категория трябва да се използва, когато има силно и прогресивно изоставане на развитието на съответно социално общуване, или речеви или неречеви комуникативни умения, или, когато стереотипното поведение, интереси и дейности съществуват, но не се покриват критериите за специфичното прогресивно разстройство на развитието, шизофренията, шизотипично разстройство на личността или странично разстройство на личността. Например, тази категория включва "нетипичния аутизъм" - проявления, които не покриват критериите за аутистичното разстройство поради късна възраст на започване, нетипична симптоматика или симптоматика под дадения праг (забележка: по-малко от 6 точки), или и трите.

mucopolysaccharoidoses (тип 1) - ? Съвпада с аутизма.

adenylosuccinate lyase дефицит - разстройство в метаболизма на нуклеиновите киселини. Съвпада с аутизма.

Детска афазия.

Рецептивна дисфазия на развитието.

Целиакия (глутенова невъзприемчивост?).

Разкъсана X-хромозома - най-честата причина за наследственото умствено изоставане, срещащо се в около 1/1500 при мъжете и 1/2500 при жените. Начинът на наследяване не прилича на останалите разстройства, дължащи се на X-хромозомата, защото той показва значителен брой видимо незасегнати мъжки носители и само някои клинично засегнати жени. Болестта носи името си от наличието на разкъсана част от X-хромозомата на засегнатите индивиди.

ADD (Attention Deficit Disorder) - дефицит във вниманието; съществува още нещо, наречено ADHD - не знам какво означава буквата H в него, но мисля, че H е от HYPERACTIVE - хиперактивен) - разстройство, при което има крагко време на внимание. Известен е още като хиперактивност. Dr. C. Gillberg от Швеция предполага (в допълнение на други автори), че е възможно да има продължение от дефицита във вниманието към аутизма. Той предполага, че някои деца са някъде по средата на това продължение, с комбинация от дефицит във вниманието и аутистични характеристики. Тези деца имат "леки" неврологични белези (вкл. проблеми с координацията на фината и/или общата моторика) в добавка към техния дефицит във вниманието и са несръчни в обществото (стеснителни, неловки).

б) Теории/причини.

Няма теория за причините за аутизма, която за всички да бъде убедителна. Ето защо ще разгледаме накратко някои от предполагаемите причини.

[тази част все още не казва много по въпроса: необходимо е да добавим списък и описания на съществуващите в момента теории - ред.]

Повечето изследователи са абсолютно убедени, че причината е повече биологична, отколкото психологическа. Bernard Rimland в книгата си "Infantile Autism" ("Детски аутизъм") (1965) дава следните доказателства за биологичния произход на аутизма, противни на идеята, че родителите причиняват аутизма на децата си.

1. Някои чисто аутистични деца са родени от родители, които нямат картината на аутистична родителска индивидуалност.

2. Родители, които съответстват на описанието на възможно патогеничен родител почти винаги имат неаутистични деца.

3. С малки изключения, близките (братята и сестрите) на аутистичните деца са нормални.

4. Аутистичните деца имат необичайно поведение "от момента на раждането".

5. Съществува постоянна честота на срещане от 4 момчета към 1 момиче.

6. Почти всички случаи на близнаци, докладвани в литературата, са еднакви, като и двата близнака са засегнати.

7. Аутизмът може да се появи или силно да наподобява при деца с известни органични мозъчни страдания.

8. Симптоматиката е изключително уникална и специфична.

9. Липсва градация в детския аутизм, която би могла да породи "съчетания и хармонични преливания" от нормалност към силна засегнатост.

Точки 4 и 9 не са всеобщо възприети сега, вероятно защото определението на условията се разширява с течение на времето, а също защото се извършват допълнителни изследвания и събиране на данни. Все още съществуват противоречия за неврологичните различия между аутистите и останалите хора. Обаче, все пак понякога се забелязва при аутопсиите и MRI и PET сканирането, че има съответни клетъчни изменения в аутистичните мозъци. Пвишената честота на припадъци (20-30% развити припадъци при възрастните) също сочат неврологични различия.

Един френски колектив е публикувал (както на 24.3.1993) резултатите от сравнително изследване, които показват значителни различия в генетичния материал на аутистици и други изследвани хора. Изследването сочи някои аномалии, съседоточени в 11 хромозома. Ще почакаме и ще видим.

7) Факти.

Въпреки съществуващите противоречия около теориите на аутизма, съществуват многобройни добре установени факти.

- Х-лъчите, САТ-скенерите и други медицински тестове не показват физически симптоми, които да съвпадат с аутизма. Направени са малко аутопсии.
- много аутистични деца не се "превръщат" в състояние на аутизм, т.е. те не са деца, които са можели да говорят и са загубили тази способност, и т.н. Симптомите се появяват, когато детето се развие до момента, в който дефицитът стане ясен.
- Аутистичните деца често не се идентифицират като аутистични толкова рано, колкото може да се предполага: срокът варира от около 6 месечна до 4 годишна възраст, а в някои случаи идентификация не се прави дори до много по-късно.
- Отстраняването на децата от тяхната обичайна среда и поставянето им под грижите на други възпитатели няма ефект.
- Аутистичните деца нямат очен контакт и дори се опитват да го избегнат. Лесно е да се научат аутистичните деца да имат очен контакт, но това никога не се отразява на останалите страни от тяхното поведение.
- По-голямата част от аутистиците са освен това видимо умствено изоставащи. Аз казвам "видимо", защото някои специалисти сега казват, че това е само външно проявление.

Наистина, трудно е да се оцени някой, който вероятно игнорира обичайните тестове за интелигентност.

- Независимо, че е имало случаи на излекувани аутистични деца, никой от методите, използвани при постигането на тези излекувания не е дал резултат в други случаи.

Малка част от аутистиците водят почти нормален живот, като при това те почти никога не се женят или не показват интерес към противния пол и им липсва инициативност. Други се нуждаят от грижи през целия си живот.

[има ли повече неоспорими факти? - ред.]

8) Третиране.

Няма стандартно, универсално приложимо третиране на аутизма; всъщност всеки отделен метод има своите хулители. Най-общите подходи могат да се обединят по следния начин:

- Биохимични (хранителни алергии, лечение с лекарства, храна и витаминни препарати).
- Невросензорни (сезорна интеграция, свръхстимулиране и шаблонизиране, слухови тренировки, подкрепяно общуване, терапия в ежедневието).
- Психодинамични (съпътстваща терапия, психотерапия и психоанализа, нововъведение по желание (което често преминава в поведенческо)).
- Поведенчески (последователни опити (Lovaas и други подобни), модификация на поведението с или без нежелание, TEACCH).

Забележка: Много от програмите, изброени по-горе, използват също до известна степен и други подходи, като се прави опит да се поставят в най-подходящата категория.

Литературата донякъде показва, че хранителните алергии и възможната кандидоза трябва да се изследват веднага, защото значителен брой от децата могат да са аутистични поради тези проблеми и могат да се овладеят чрез лекарства или диета. Що се отнася до други видове терапия с лекарства, няма лекарство, което да е универсално приложимо при третирането на аутистичните симптоми, поради което в някои случаи обикновено добри лекарства е възможно да дадат отрицателни резултати и обратното. Витамин В6 с магнезий и някои други витамини и DMG могат да дадат добри резултати в много случаи.

Всяка програма за обучение (SI, АИТ, психотерапия, поведенческа терапия и др.) ако се изпълнява интензивно, дава някои положителни резултати. Съществуват редки случаи на възстановяване от областта на всеки метод за обучение. Допълнително, за някои методи родителите докладват, че дават отрицателен резултат.

Поведенческите подходи имат, без сянка на съмнение, най-добрите нучни доказателства така, както и някои смехотворни резултати. Най-известните, според голямо количество литература по въпроса, са версията на Lovaas на последователните опити и програмата TEACCH от North Carolina. И двете програми са добре структурирани и имат голяма положителна подкрепа, като два фактора изглеждат най-важни.

Ясно е, че е възможно да има центрове за експертиза на PDD, аутизъм и други подобни разстройства с цел да се помогне на техните родители и училищните екипи при експериментирането и избирането на подходящата терапия за всяко отделно дете.

[Този списък далеч не е пълен засега и в него липсват някои добре известни третираня - ред.]

Витамин В6 - в някои случаи се получава известен успех при намаляването на характерните симптоми на аутистите чрез поемане на големи количества витамин В6. Bernard Rimland следва тази линия на изследвания. Заедно с това се дава магнезий. Аз мисля, че това се прави, защото големите количества витамин В6 водят до намаляване на магнезия в тялото. Заключение е, че това третиране води до намаляване на хиперактивността и маниакалното/натрапчиво поведение.

dimethylglycine (DMG) - Bernard Rimland следва тази линия на изследвания. Заключение е, че той понякога помага на аутистите в речта и във възможността за съсредоточаване. DMG не изисква лекарско предписание в САЩ, тъй като се счита за хранително допълнение (поякога DMG се нарича витамин В16, но не се причислява към витамините, тъй като неговият дефицит не води до никакви медицински проблеми). Специалистите по диетология съобщават, че е възможно DMG да повишава "кислородното отвеждане" от кръвоносната система и спортистите понякога го взимат по тази причина.

Диетично елиминиране на глутена/казеина -

Fenfluramine - препарат, който намалява концентрацията на serotonin в кръвта. Някои аутистици имат ненормално високо съдържание на serotonin в кръвта, затова се правят експерименти с цел да се проследи дали този медикамент оказва влияние на поведението на такива аутистици (или други аутистици). Докладвано е за известни успехи в тази област. Тази линия на изследвания се провежда от Dr. Edward R. Ritvo.

Periactin (АКА cyproheptadine) - друг медикамент, който намалява концентрацията на serotonin. Той обикновено се използва като антихистаминов препарат, но поради този страничен ефект се изпробва и с аутистици.

Аудио интеграционна терапия - метод за промяна на чувствителността на пациента към звуци с различни честоти. Първоначално той е разработен за борба със започваща глухота, но е изпробван с едно аутистично дете, което е излекувано. Засега други излекувани няма, но се прилага с успех при са намаляването на симптомите при някои деца. В частност, някои аутистични деца показват силнотвращение към някои звуци и чрез аудио интеграционната терапия губят това отвращение, като показват намаляване и на други аутистични симптоми.

Сензорна интеграционна терапия - метод за подпомагане на хора, които имат свръхчувствителност на 5-те сетива чрез натрупване на сензитивен опит, например чрез люлеене, търкаляне, тръскане и въртене.

Подкрепяща терапия - Martha Welch е първата, която предлага доказателства, че аутизмът се дължи на загуба на връзката с детето. Детето е силово подкрепяно от майката. Както Temple Grandin, така и Bernard Rimland доказват, че това дава сезонна стимулация и психогенетичната основа е погрешна. Temple Grandin твърди, че силовото подкрепяне не е необходимо.

Метод на Lovaas - метод за обучение на малки аутистични деца да отговарят, разработен от Lovaas. Той използва модификация на поведението (ака operant conditioning), оригинално разработена от B.F. Skinner извън областта на аутизма. Lovaas и неговият метод са спорни, защото той използва наказанието и поощрението, за да намали саморазрушителното поведение.

Irlen-ови лещи - разработено за терапия на дислексията и други недостатъци във възможността за обучение, използването на цветни лещи за терапия на визуалните трудности на аутистите е сравнително ново (1994 г.). Те са популяризирани от Donna Williams (автор на "Nobody Nowhere" and "Somebody Somewhere").

Трениране на социални умения и социални разкази - обучение на говорещи пациенти (включително т.нар. "с висока степен на действие" или "Аспергери") на множество неписани социални правила и езика на жестовите, които хората използват при разговор и общуване в обществото. Carol Gray използва техника, наречена "социални разкази", за да илюстрира тези социални правила в различни ситуации и съответните им отговори. Социалните разкази и "предписанията" се използват също и при неговорещи пациенти, за да ги научат да отговарят по подходящ начин и да ги подготвят за промени. При много малки деца те могат да бъдат под формата на фотографии или картини.

Anafranil (cloripramine) - антидепресант.

Zoloft - антидепресант от второ поколение (SSRI, или селективно забавящ повишаването на серотонина в организма. Изучаването на SSRI показва значително подобрене на натрапчивото поведение и на някои други симптоми от аутистичния спектър (социална изолация, строго стереотипно поведение и т.н.).

Ritalin (methylphenidate) - един от групата на стимулантите, включващ amphetamine, amantidine и fenfluramine - понякога е много ефективен за определени деца с хиперактивност (толкова голяма, че става изтощителна за околните).

Психология - виж секцията "История".

Prozac (fluoxetine) - все още се изследва.

Clomipramine - Според "American Health", October, 1993: Washington: Психиатрите от националния център за душевно здраве са открили, че антидепресантът clomipramine също намалява много от симптомите на аутизма, остро разстройство на развитието. Възможността на пациентите да общуват с околните значително се повишава.

Dilantin (phenytoin) -

Lithium - ?

Naltrexone - ? (орална версия на naloxone) Lensing & Panksepp докладват за драматичен и глобален ефект върху аутизма.

Хипотеза: През късните 70 и ранните 80 години много учени предположиха, че поведението на някои аутистици понякога наподобяват поведението на пристрастените към силни наркотици наркомани (хероин, морфин и др.): слаба възможност за социализация, странни или фикс-идеи, слабо или липсващо чувство за болка, липса на интерес към живота, състояние на еуфория и т.н. Предполага се, че тези аутистици имат, по някаква причина, излишък на чувство за доволство, мозъчни хормони, притъпяващи болката, като endorphine, състояния на еуфория и др. Предполага се, че тези хора имат, по някаква причина, излишък в мозъка на болкоуспокояващи хормони на удоволствието подобно на пристрастените към endorphine (както наркоманите към тяхното блаженство, произведено от endorphine). В резултат на това те могат да искат или желаят минимална доза endorphine, стимулирайки се по този начин и/или авто-агресията може би е начин да се произведат тези хормони и да задоволят непреодолимото си желание.

Ефект на Naltrexone: Naltrexone блокира ефекта на наркотиците като хероин, морфин и др. в мозъка и до ранните 70 години е използван за лечение на наркомани. Следователно, Naltrexone би могъл също да блокира действието на естествените хормони като endorphine. (Освен това морфинът е много близък по структура и симулира endorphine). Много са публикуваните добре проведени проучвания за действието на Naltrexone върху аутистични пациенти. Почти всички показват някои положителни резултати при много от тестваните пациенти: по-малко авто-агресия, по-малко хиперактивност, по-добра социализация, повече

комуникации, и т.н. Не във всички проучвания се докладват всички тези ефекти, но повечето казват за някои положителни страни.

Игрова терапия - ?

Melatonin - хормон, лежащ в основата на меланина, добре известния кожен пигмент. Той понякога се дава на деца, които имат лош сън.

Haldol - ?

Vision Integration Therapy - ?

Cranial Sacral Therapy - ?

[повече? - ред.]

9) Методи за обучение.

Съществуват редица методи и техники за обучение на аутистични деца. Много учители използват различни комбинации от методи. Някои учители се опитват да определят индивидуалния стил на възприемане на ученика и модифицират предписанията и материалите, за да съответстват на този стил. Например, много деца с аутизам много добре възприемат визуална информация. Учителите ще трябва да използват картини, схеми и визуално представяне при преподаването. Материалите, разработени трудно обучаеми деца, които добре възприемат визуална информация, често са много полезни.

Учителите също използват конкретни материали (напр. Montessori materials) за ученици, които възприемат добре чрез техните тактилни сетива.

Важен коментар: аутистите не правят много добре обобщения и един начин да се приспособят към това е да им се дава възможност да практикуват своите умения в реални, а не въображаеми, ситуации. Използвайте истински пари, за да ги научите да работят с пари, използвайте истински храни, за да ги научите да познават храните и да готвят, използвайте истински обществени места (магазини, библиотеки и др.), за да ги научите да се държат в обществото.

Пълна езикова терапия -

Окупационна терапия - чрез заетост

Терапия на планиране на движенията -

Моделиране с учител -

Обучение в масово училище (нарича се също включване или интеграция) - обучаването на аутистични деца, без да имат предимството на специално обучен учител и клас, насочен за такова обучение, е опитано първоначално по необходимост в малки училища с много малко аутистици с цел това обучение да се превърне в практика и да се определят специфичните помощни средства. Скоро е установено, че в такива условия аутистите като цяло напредват повече, отколкото тези в специализирани класове, което се роди политиката на "обучение в масово училище". В теорията се твърди, че откъсването на аутистите от нормалната среда твърде изостря проблемите им. Американските закони казват, че децата със специални нужди трябва да се обучават с възможно най-малки ограничения и училищата носят отговорността да поставят аутистите (и другите деца със специални нужди) в нормални класове.

Аргументите за обучението в масово училище включват по-добри модели за ролите в обществото за аутистичните деца, по-добри възможности за социално общуване и по-добри очаквания от учителите. Аргументите против включват необходимост от повече възможности за интензивни упражнения на социалните умения, повече контрол върху

структурата и рутината, цикличните фактори в обучението, упражнения и ежедневието на много аутистични деца.

На практика твърде малко аутистични деца имат възможност да се учат дори в класове, специализирани за аутистици - често е възможен избор само между масово училище и "клас за специализирано общообразователно обучение" (помощен клас или училище - бел. мои), известен като "клас от себеподобни".

Език на жестовите (на глухонемите) - в някои училища обучават аутистичните деца на езика на жестовите, ако те нямат развит говор. Има данни, че жестът е по-лесен от говора: децата на глухи родители, които научават жестовите при нормално общуване, обикновено започват да го използват по-рано, отколкото да говорят. Също така, някои аутистични деца обръщат по-голямо внимание на ръцете, отколкото на лицата на другите хора.

Подпомогнатото общуване - друг човек (наречен "помагач") придържа ръката на аутистика, като му дава възможност да реши кой клавиш да натисне. Помагачът оказва съпротивление на ръката и пръстите, като оставят аутистикът да дръпне ръката и пръстите си към правилния клавиш. Тази техника е разработена за хора със значителни физически увреждания, но е открито, че тя работи и при аутистици и сега е част от обучението на аутистични деца. Със значителен успех е забелязано, че когато се наблюдава как някой комуникира по този начин, е невъзможно да се каже дали разговаря детето или помагачът. Критиците на този метод предполагат, че помагачите симулират (фалшифицират) разговора или, че по някакъв начин аутистикът отгатва подсъзнателните желания (мисли) на помагача от моментните движения на ръката. Проверките понякога показват, че подпомагането с превръща в истинско общуване, а понякога не.

Един резултат от подпомогнатото общуване е използването му при разкриване на случаи на обвинение в насилие. В случаите, когато единственият начин за освидетелстването на насилието е подпомогнатото общуване, законът и съдиите са принудени да оценят неговата ефективност при всеки отделен случай. Това окуражава, дори принуждава участниците да правят по-строги и щателни тестове, за да докажат, че те наистина са казали това, което показват, че са казали.

American Psychological Association (APA) приема резолюция, която завършва по следния начин: Следователно, приема се APA да застане на позицията, че подпомогнатото общуване е противоречив и недоказан метод за комуникация без научно доказан ефект.

Daily Life Therapy (терапия на ежедневието) – методът е разработен в Япония и е изпробван в САЩ. Той включва елементи, които обикновено се използват при обучение на аутистици, като особено внимание се обръща на физическите упражнения. Споменава се, че методът дава "безпрецедентни резултати". Първото училище, в което този метод се прилага, е открито в Токио през 1964 г.; подобно училище, което следва същите принципи, е открито в Бостън през 1987 г.

Други методи/техники ? (ред).

Не съм сигурен дали към този списък могат да се добавят и други методи, като конната езда и делфините. Вероятно тяхното място е тук (ред).

10) Полемии.

Вижте също точката **История** за по-старите спорове и полемии.

Подпомогнатото общуване.

Използване на противопоставянето.

Спорът: “лечение” срещу “хабилитация”.

11) Закрила.

Къде живеят най-често аутистите:

Специализирани заведения (има нужда от списък и описание – ред.).

Жилището на родителите.

Собствени жилища (възрастни лица с по-лека форма на аутизъм).

Групови жилища.

Кучета-водачи (както при незрящите) - ? (ред.).

12) История.

Откриване (виж статията на Kanner в библиографията по-долу): Leo Kanner публикува своята първа статия, посветена на аутизма, през 1943 г., в която описва аутистични деца, наблюдавани от него от 1938 г. Преди Kanner да забележи и опише аутизма чрез съвкупност от симптоми такива деца са били класифицирани като емоционално разстроени и умствено изоставащи. Kanner забелязал, че тези деца често показват такива способности, които доказват, че не са обикновени бавно развиващи се и не отговарят достатъчно на критериите за емоционално разстроени деца. Така той въвежда нова категория.

По-стари теории/източници. Наблюдавани са родители, които се отнасят към своите аутистични деца без топлина и внимание, каквито се наблюдават обикновено между родители и деца. Психологията на Фройд има готова теория, сякаш измислена специално за аутизма, че ако определени психологически връзки не успеят да се изградят между родителя и детето, то детето ще спре да се развива. Теорията на Фройд за аутизма продължава да е на мода през 50-те и началото на 60-те години. Независимо че теорията си пасва с психологията на Фройд като гърне и похлупак, тя оставя една възможност наблюдаваното отчуждено и лишено от топлина общуване на родителя с детето е естествен резултат от начина, по който се държи детето, а не родителят.

По-стари методи на третиране. Въз основа на теориите за базиса на аутизма някои деца са отделяни от родителите си и са настанявани за отглеждане от осиновители или в заведение, за да се види дали ще се развият по-добре. Когато този подход на лечение доказва своята несъстоятелност, се правят опити децата да се изправят на крака чрез психологическите етапи, които са им липсвали поради неподходящите условия в семейството. Докладвано е за известен успех на този метод, но липсва достатъчно точно определен резултат, който да доведе до всеобщото му прилагане.

Промяна на значението на понятието “аутизъм”. Извън различията между речниковото значение на думата “аутизъм” и синдрома, който е предмет на настоящия документ, синдромът е бил ограничен по някакъв начин и преди Kanner да публикува за пръв път статията си. Kanner докладва за честота на срещане на аутизма 1 на 10 000, докато ASA определя ниво от 15 на 10 000. Kanner пръв идентифицира хората, които не са умствено изоставащи (тъй като това е група от хора, които не са описани до тогава). Оттогава досега се наблюдава, че някои умствено изоставащи хора имат аутистични симптоми, докато други нямат такива, поради което се мисли, че състоянията се припокриват. Това обяснява големите разлики в докладваните честоти на срещане.

Мотиви и цели. Родителите на аутистични деца естествено далеч не са обективни относно тяхната роля за причините за състоянието на техните деца. През 60-те години широко възприето е мнението, че това състояние се причинява от начина, по който родителите се отнасят с децата си – когато се появи противоположен на това мнение случай, на родителите се налага да действат като своите собствени адвокати. Родителите все още

понякога се намират в подобно положение, тъй като цялата публична информация за аутизма често е остаряла или погрешна.

По-стари статии/книги:

Bruno Bettelheim. "Joey: A 'mechanical boy.'" *Scientific American*, 200, 116-127.

Bruno Bettelheim. *The Empty Fortress: Infantile autism and the birth of the self* (Collier-MacMillan, 1967).

13) Кратък речник на термините и съкращенията.

Ако прочетете някои от съобщенията в пощенския списък AUTISM, може би често ще срещате термини или съкращения, които не са обяснени. Ако терминът или съкращението, което търсите, не е отразено тук, можете да разгледате следните части: **4. Сходни състояния, 7. Третиране, 8. Методи за обучение, 16. Организации и обслужване,**

АС – “аутистици и братовчеди” – лица с аутизъм и такива, които може би не са формално диагностицирани като аутистични, но имат някои елементи на нетипично мислене. Доколкото знам, този термин се употребява ограничено в рамките на пощенския списък AUTISM.

ADD "Attention Deficit Disorder" – разстройство дефицит на вниманието (виж сходни състояния)

ASA "Autism Society of America" – Американска аутистична асоциация (виж организациите)

ASL "American Sign Language" – америнаски език на жестовете.

AUTCOM "Autism National Committee" – Национален комитет за аутизма (виж организациите)

Aversives – противопоставяне: поведенчески методи, при които по-често се прилага наказание, отколкото поощрение. Често се използва физическа болка.

BRI - Behavioral Research Institute – Институт за изследване на поведението, възможност предлагана в Massachusetts от Matthew Israel, последовател на of B.F. Skinner. Изключително противоречиво средство поради използването на противопоставянето (устройство за електро шок, пръскане на амоняк в лицето и др.) при самостимулиращо поведение и неподчинение. Щат Massachusetts не успя да завърши проекта поради смъртта на потърпевшия пациент по време на прилагане на наказанието. В телевизионното предаване Connie Chung's _Eye to Eye_ са запазени документален запис на различни наказания, прилагани към провинили се пациенти, направен със скрита камера.

CHAT "Checklist for Autism in Toddlers" – картотека на аутизма при малките деца за ползване от общопрактикуващи лекари за деца на 18 месеца, за да могат да откриват дали имат аутизъм. Описан в: Baron-Cohen S; Allen J; Gillberg C. "Can autism be detected at 18 months? The needle, the haystack, and the CHAT." *British Journal of Psychiatry*, 1992 Dec, 161:839-43. (UI: 93130306)

DSM-IV "Diagnostic and Statistical Manual" – диагностично и статистическо ръководство (виж книгите).

Echolalia – ехолалия: повтаряне на това, което сте казали Отложена ехолалия означава повторение в по-късно. И двете поведения се наблюдават пре повечето аутистици. Функционално ехолалията означава повторение на цитат по начин, който е близък до значението му. Например, детето пее “Barney jingle”, когато иска да гледа видеофилмчето “Barney” или казва: “Вземи си обувките и чорапите”, когато иска да излезе навон.

FC or F/C "Facilitated Communication" – подпомогнато общуване (виж методите за обучение)

HFA "High-functioning Autistic" – аутистици с по-лека форма на аутизъм.

Inclusion - включване (виж в методите за обучение за обучение в масово училище)

LD "Learning Disabled" – лице със затруднения в обучението.

LFA "Low-functioning Autistic" - аутистици с по-тежка форма на аутизъм.

MR "Mentally Retarded" – умствено изоставащ.

Neurotypical – някой, който е неврологично типичен (Neurologically Typical).

NT "Neurologically Typical" – неврологично типичен, човек без аутизъм. Доколкото ми е известно, това съкращение се употребява ограничено само в рамките на пощенския списък Autism.

picá – поставяне в устата на предмети, които не са храна.

stim – кратко от "self-stimulation" - самостимулиране, термин за означаване на поведение, което се появява с основна цел да стимулира собствените сетива. Пример за това е въртенето на тялото. Много аутистици докладват, че самостимулирането им служат като регулатор (например, успокояващо, повишаване на концентрацията, изключване на смазващия слуха звук).

The Welch Method - метод на Welsh (?; виж в методите за обучение за терапия чрез подкрепа (Holding Therapy)).

14) Известни описания/развлекателни програми.

След като е определен и описан, аутизмът предизвиква всеобщо увлечение. Като се има предвид колко рядко се среща, той привлича вниманието, защото хората го намират за очарователен. Има много популярни книги, написани от родители на аутистици и т.н. Освен това има и доста филми и телевизионни програми, които обрисуват аутизма.

Като се има предвид промяната във вижданията за аутизма, също факта, че много не-експерти обичат да дават своите мнения за него, както и очарованието на темата, все още голям процент от обществото има погрешни и/или остарели виждания за аутизма, какво го предизвиква и лекува. Някои съвременни точни обрисовки на аутизма във филмите и развлекателните програми, като филма "Рейнман", помагат в тази ситуация.

Съществуват разкази и описания за излекувани аутистици. Трябва да се знае, че такива случаи се срещат изключително рядко и не е ясно дали описваният човек наистина е бил аутистик. Също има описания на хора, които не са аутистични в смисъла на "ранен детски аутизъм", но са представени или в описанието, или в някои прегледи като "аутистични", вероятно във връзка с по-общата рачникова дефиниция на аутизма като "изолиране във фантазията". Такива описания могат да изглеждат правдоподобно и /или вдъхновяващо, но обрисуват нещо съвсем друго.

При тази рядкост на срещане на аутизма, той привлича доста голямо внимание. Често се обръща голямо внимание на обучението на аутистите, може би защото те дават признаци на голям умствен потенциал, стига само той да бъде отключен, а може би и защото този синдром очарова хората. Действително, има родители, които се правят опити техните деца да бъдат класифицирани като аутистични преди всичко защото обслужването, което се предлага в мястото, където живеят, е по-добро за аутистичните деца в сравнение с това на умствено изоставащите. При дадената рядкост на срещане на аутизма, около 1 на 10 000, фактът, че средно едно от три деца не успяват да завършат средно образование (провалят се, отпадат, дипломират се без да достигнат реалното гимназиално ниво на усвояване на

материала, понякога през целия си живот остават безработни, криминализират се и т.н.), и независимо, че аутистичните деца се нуждаят от внимание, изглежда обществото като цяло игнорира големият и досаден проблем за тези деца в полза на малкия, но интересен въпрос за аутистичните деца.

(Добре дошло би било всяко кратко описание или резюме на представените по-долу книги, филми и телевизионни програми – ред.)

Описания.

Charles Amenta, III. **Russell is Extra Special** (1992). Прецизно обрисуване на едно аутистично момче, направено от неговия баща. Лекарката Амента професионално вплита съответната фактическа информация в неговия разказ, като използва ясен език, който лесно се възприема от деца. Чудесна книга за деца.

V. M. Axline. **Dibs in Search of Self** (Balantine, 1964).

Judy Barron & Sean Barron **There's a boy in here** (Simon & Schuster, 1992). Sean Barron и неговата майка Judy Barron докладват за своя опит с аутизма. Sean има аутизъм. Неговото описание е едно от малкото автобиографични. Той дава необичайно, изключително чисти вниквания в същността на страданието и неговите многобройни проявления. В тази книга има много неща, които потвърждават това, което се вижда посредством метода на подкрепеното общуване.

Dorothy Beavers. **Autism: Nightmare Without End**.

Carolyn Betts. **A Special Kind of Normal**.

Carolyn Betts. **Label me Jeff** (NSAC, 1979).

Perl Buck. **The Child Who Never Grew** (може да се получи от Woodbine House). Описание на дете с PKU.

William and Barbara Christopher. **Mixed Blessings** (1989). Армейският свещеник отец Mulcahy от филмовия сериал М*А*S*Н и неговото истинско семейство споделят историята на техния подрастващ син Ned, който има аутизъм. Семейство Christopher използват интензивната и противоречива техника на Doman-Delacato, за да обучават и образоват Ned в къщи. Книгата има вълнуваща част за тревожното юношество на Ned, когато той развива епилепсия и стихийна ярост и търсенията на семейството на групов дом (място за пребиваване, който да отговаря на нуждите на Ned).

James Copeland. **For the Love of Anne** (1973) ISBN 00909071207. Въз основа на дневника на бащата на Anne, Jack Hodges представя как те поматат на Anne да се освободи от своя аутистичен свят и да се присъедини към техния. Хората, които не одобряват противопоставянето, няма да харесат методите, които се прилагат тук.

Margaret Eastman, edited by Anne Grice. **Silent Words** (1992).

D. Eastham. **Understand** (Oliver Pate, 1985). Не точно описание: това е един сборник стихове, написани от ученик, определен като аутистичен, който използва подпомогнатото общуване, за да изложи идеите си. Неговата поезия дава прозрение в изживяванията на човек с етикет "аутистичен".

R. Wayne Gilpin. **Laughing & Loving with Autism** (1993). 126 страници с кратки портрети на различни аутистици.

Temple Grandin & M. M. Scariano. **Emergence: Labeled Autistic** (Arena Press, 1986). Това е автобиографична книга на Temple Grandin, написана с помощта на Margaret Scariano. Тя прелага едно вникване в безсилието, в което изпадат хората, наречени аутистични, по време

на техните опити да развият в себе си уменията да общуват. Това се счита за едно от изключително редките автобиографични описания, тъй като повечето аутистици не успяват да развият такива богати възможности за общуване. Силно се препоръчва от един съставител на FAQ Мемо.

Geneva Centre. *You Don't Have the Words To Describe What I Experience! The Sensory Experiences of Individuals With Autism Based on First-Hand Accounts". (The Geneva Centre) \$8.00 за книга, \$10.00 за касета. (За публикацията пишете на адрес: The Geneva Centre, 111 Merton St., 4th Floor, Toronto, Ontario M4S 3A7, телефон: 416-322-7877. За касетата пишете на адрес: Audio Archives International, Inc., 100 W. Beaver Creek Rd, Unit 18, Richmond Hill, Ontario L4B 1H4. Телефон 905-889-8555 x 22. Касетата струва \$10.00 плюс \$4.00 пощенски разходи и доставка. Брошурата струва \$8.00. Номер и заглавиена касетата 941027-130 My Senses Are All Messed Up: Sensory Perception and Autism.)

Josh Greenfield. *A Child Called Noah* (Holt, Reinhart, & Winston, 1972). Отпечатана също през 1979 г. от Pocket Books. (Виж: *A Place for Noah*).

Josh Greenfield. *A Place for Noah* (Hold, Reinhart, & Winston, 1978). Миниинтервю: книгите на Greenfield "Noah" разказват за "сценария на най-лошия случай", родителите са без средства и поддръжка, за да се грижат за тяхното аутистично дете. Описват се опустошенията, предизвикани от дете, което никога не е било обучавано.

Charles Hart. *Without Reason: A family copes with Two Generations of Autism* (Harper & Row, 1989).

Barry Neil Kaufman. *Son-Rise* (Warner, 1976). Описание от един баща..

Barry Neil Kaufman. *A miracle to believe in* (Doubleday, 1981). Не съм виждал тази книга и не знам дали тя е за аутизма или не.

Barry Neil Kaufman. *Son-Rise: The Miracle Continues* (?, 1994?).

Florence Milnes Kozak. *Autistic Children: A Working Diary*.

Phyllis Haywood Lambert. *Turning Every Stone* (1990).

Ann Lovell. *In A Summer Garment: Личният опит на едно аутистично дете.

Russell Martin, *Out of Silence* (Henry Holt, New York 1994). Авторът окачествява аутизма на неговия племенник като сбъркана доктрина, описва психологията на езиковото развитие и подробностите как едно дете с аутизъм се научава да общува чрез метода на подпомогнато общуване.

Catherine Maurice. *Let Me Hear Your Voice* (Alfred Knopf, 1993). Описание на една майка, която използва метода Lovaas's Behavior Mod за своите деца. Има също и коментари за поддържащата терапия.

Alice Miller. *Breaking Down the Walls of Silence*. Нищо не знам за тази книга и може би тя не принадлежи към тази категория.

M. McCracken. *A Circle of Children* (Lippincott, 1973).

Jane McDonnell. *News from the Border, A Mother's Memoir of Her Autistic Son* (1993).

Thomas A. McKean. *Soon Will Come The Light* (Future Education, 1994).

David Miedzianik. *My Autobiography* (Child Development Research Unit, University of Nottingham).

Clara Clairborne Park. *The Siege* (Little & Brown, 1967). Първите осем години на едно аутистично дете, описание на неговата майка.

Clara Clairborne Park. *The Siege: The First Eight Years of an Autistic Child with an Epilogue, Fifteen Years Later* (1982).

Craig B. Schulze, *When Snow Turns to Rain: One Family's Struggle to Solve the Riddle of Autism* (1993).

Annabel Stehli. "Fighting for Georgie", *Readers Digest*. Стаия по същия материал, както книгата на Annabel Stehli (виж следващия абзац).

Annabel Stehli. *The Sound of a Miracle, A Child's Triumph Over Autism* (1991). Описание за дъщерята на Georgiana, стъписващо възстановила се от аутизма след като е получила Audio Integration Therapy from Dr. Guy Berard, лекар от Annecy, Франция.

Susan Stanhope Wexler. *The story of Sandy* (Bobbs-Merrill, 1955). Не съм виждал тази книга и не знам дали тя е за аутизма или не.

Donna Williams. *Nobody Nowhere: The Extraordinary Autobiography of an Autistic* (Random, 1992). LCCN: 92-053669, ISBN: 0-8129-2042-2. Автобиографията на една аутистична жена, станала бестселър в началото на 1993 г. Показва възкръсването на аутистик и едно семейство, живеещо в насилие. Много болезнена за четене.

Donna Williams. *Somebody Somewhere: Breaking Free from the World of Autism* (?, 1993). ISBN #0-8129-228705. Donna представя четирите години, след като е била диагностицирана, и нейните първи опити да напусне "своя свят под стъклен похлупак" и да живее нормално. Показва някои от изкривените сетивни усещания, които могат да имат аутистите, както и възможностите те да бъдат обучени да се справят с тях. Трудно четиво преди първоначално да се прочете другата книга, тъй като са цитирани някои събития от нея.

L. Wilson. *This Stranger, My Son; A Mother's Story* (Putnam, 1968). Не съм виждал тази книга и не знам дали тя е за аутизма или не.

Stephen Wiltshire. *Drawings* (J. M. Dent & Sons, 1987). Рисунки на аутистик.

Stephen Wiltshire. *Cities* (J. M. Dent & Sons, 1989). Рисунки на аутистик.

Stephen Wiltshire. *Floating Cities* (?). Рисунки на аутистик..

Let Me Hear Your Voice: :A Family's Triumph Over Autism, LC 92-2471, ISBN 0-679-40863-0, Child psychology/Family life, 384 pages, \$24 FPT (Canada: \$30). Излязла през юни 1993 г..

Silent Words*. Книга за (и може би написана от) David Eastham за използвания от него метод на подпомогнатото общуване.

Филми.

Rainman, Dustin Hoffman играе ролята на възрастен аутистик. Като цяло може да се счита за реалистичен портрет, но някои професионалисти, които нямат особено доверие в институциите, не харесват края на филма, който показва, че специалното заведение е мястото, подходящо за аутистици.

The Boy Who Could Fly 1986. Счита се понякога, че в този филм присъства аутистично момче, но думата "аутистично" се използва в общоприетия смисъл (затворен в собствената си фантазия), отколкото в смисъла на настоящото резюме (синдром на ранен детски аутизъм). Главният герой, който се е затворил в себе си в следствие на травма и шок, не говори с никого, само седи на върха на покрива на своята къща и си представя, че лети. Филмът сам по себе си се задълбочава във фантазията.

The Stone Boy 1984. Счита се понякога, че в този филм присъства аутистично момче, но думата “аутистично” се използва в общоприетия смисъл (затворен в собствената си фантазия), отколкото в смисъла на настоящото резюме(синдром на ранен детски аутизъм). Това е историята на едно момче, което случайно застрелва своя брат и в резултат на шока загубва връзка с действителността.

House of Cards 1993. Разказва за една майка, която има дъщеря, показваща “подобни на аутизъм симптоми” след смъртта на нейния баща.

Silent Fall 1994. Richard Drefus, Linda Hamilton, John Lithgow. Единственият свидетел на убийство е едно аутистично момче и психологът обмисля без резултат как да го накара да каже какво е видяло.

ТВ програми.

St. Elsewhere. Синът на един лекар е аутистик- Видял съм само част от това предаване.

Key West. В първото предаване е представен един богат и слабохарактерен герой, който намразва жена си, защото му е родила аутистично дете. Детето е обрисувано като живеещо в стая на горния етаж на къщата заедно с наемател, носещ боксови ръкавици. По-нататък в това шоу детето е заведено в институт за изследване на делфини и започва да напредва вследствие общуването си с делфини.

Life Goes On. Без да е за аутизъм, а повечето герои имат синдром на Даун, това предаване дава много идеи, които се отнасят за повечето деца със специални нужди.

Family Pictures. Програма на телевизия ABC, излъчена в неделя, 21 март 1993г. Anjelica Houston играе главната роля в историята на едно семейство, което трябва да обедини своите сили, когато е принудено да посрещне нуждите на едно аутистично дете.

David's Story. ТВ филм на CBS, излъчен на 10 април 1994 г. Kristie Allie изпълнява роля на майка на аутистично момче, който е обладан от различни мании.

Circle of Children. Виж книгата по-горе в списъка.

The Innocent. ТВ филм на NBC, излъчен на 25 септември 1994 г. Keegan MacIntosh играе ролята на 9-годишно аутистично момче, което става свидетел на убийство.

Cries From the Heart. ТВ филм на CBS, излъчен на 16 октомври 1994 г. Едно аутистично момче на 11 години, наречено Michael (Bradley Pierce), единствено дете на разведена (Melissa Gilbert), която неохотно записва своето момче в специално училище с пансион Michael там бързо напредва в учението под ръководството на неговия възпитател, който го научава да общува с помощта на лап-топ компютър. Като използва тази технология, Michael пише това, което не може да каже: твърдения за сексуално насилие.

Романи, повести и разкази.

Sue Miller. *Family Pictures* (1990). Завладяващ роман, обхващащ четиридесет години от живота на едно голямо семейство, което е дълбоко привързано към проявяващото странности тяхно средно аутистично дете. Разказът стимулира мисленето, буди въображението и трогва сърцето на читателя буквално на всяка страница. Написан от Sue Miller, автор на бестселъра на New York Times *The Good Mother*.

Ilana Katz and Edward Ritvo, M.D. *Joey and Sam* (1993). Красиво илюстрирана книжка-приказка за деца. Тя се съсредоточава върху едно семейство с двама синове, единият от които страда от аутизъм. Книгата показва техните прилики и разлики последователно в тяхното ежедневно общуване един с друг, с родителите и приятелите.

Ann M. Martin. *Kristy and the Secret of Susan* (1990). Още една книга от популярната серия Baby-Sitters Club. В книгата се разказва за Kristy и Susan, на която наскоро е възложено да бъде нейна бавачка. Susan не е като другите деца. Тя не може да говори, но може да свири на пиано и да пее прекрасно. Susan има аутизъм.

Ann M. Martin. *Inside Out* (1984). Книга за деца от серията Baby Sitter's Club .

15) Известни аутистици.

Този списък съдържа имена само на лица или родители, които са публикували описания на техния аутизъм. Някои аутистици са станали много известни с написаните от тях автобиографии - например Donna Williams, чието описание счупва всички списъци от бестселъри (виж секция 13 по-горе: Известни становища/общоприети идеи).

Синът на Sylvester Stallone.

Ned, синът на William Christopher (William Christopher играе ролята на отец Mulcahy в телевизионното предаване М*А*S*Н).

Bucky, синът на Beverly Sills

Синът на Dan Marino.

Синът на Myron Cope (спортист от Pittsburgh).

Братът на Wynton and Brandford Marsalis.

16) Известни изследователи.

Leo Kanner – психологът, чиято е заслугата за идентифицирането на ранния детски аутизъм през 30-те и 40-те години на 20-ти век и който му дава името “ранен детски аутизъм” през 1943 г.

Hans Asperger – работи в Австрия, публикувал “Autistic psychopathology in childhood” през 1944 г., една година след статията на Kanner (независимо, че е била приета за печат преди да бъде публикуван Kanner). Поради войната вероятно той е бил далеч от работата на Kanner. Вижда се, че пациентите на Asperger са някак си с по-слабо засегнати комуникации в сравнение с тези на Kanner. За разлика от Kanner, той повече вярва в биологичния, а не в психологичния произход на аутизма. Статията му се появява в книгата на Frith “Autism and Asperger Syndrome”.

Bernard Rimland – изследовател и родител, който по подходящ начин предприема изучаване на причините за аутизъм, като очаква да намери психологически причини, но стига до заключението, че причините са биологични. През 1964 г. той написва книга на тема, която дълго време ще оказва влияние.

Bruno Bettelheim – психиатър-фройдист, написал много дописки за аутизма. Той работи от гледна точка на тезата, че аутизмът е психично състояние. Виж секцията “История” по-горе.

Eric Schopler – основател на програмата TEACCH в North Carolina. Един от първите професионалисти, който въвежда родителите при третирането и обучението на деца с аутизъм.

Ivar Lovaas – Разработил метода “operant conditioning”, една от най-ранните техники за модификация на поведението.

Michael Rutter – Британски изследовател, работещ екстензивно върху аутизма през 70-те години на 20-ти век, все още се включва в работи по въпроса, но се интересува повече от други теми.

(Не е ясно какви критерии е използвал, вероятно разработващият и главно проверяващият всеки метод за обучение или теория е трябвало задължително да бъде включен – ред.)

Rosemary Crossley – първа опитва метода на подпомогнатото общуване с аутистични деца.

Douglas Biklen – въвежда метода на подпомогнатото общуване в USA, основано на работата на Rosemary Crossley.

Guy Berard – лекар в Аннесу, Франция, разработил автокинетрона, едно от възможните устройства, които се използват при слухово-интеграционната терапия.

17) Организации и служби.

Autism Society of America

7910 Woodmont Ave.
Suite 650
Bethesda. MD 20814-3015
Tel: (301) 657-0881
FAX: (301) 657-0869
Info referral telephone number: 1-800-3-AUTISM
email: VERONICA.M.ZYSK@gtees.sprint.com

Други имена на тази организация:

National Society for Children and Adults with Autism
National Society for Autistic Children (NSAC)

Autism Society Canada

129 Yorkville Ave #202
Toronto, Ontario
M5R 1C4
Canada
(416) 922-0302
FAX: (416) 922-1032

Society for Auditory Integration Training (SAIT) – организация, която се надява да информира родителите за лица, които предлагат АИТ (за да предпазят почти всеки да не изплезва език от търсене на информация и без да има някаква квалификация).

Society for Auditory Integration Training

c/o Center for the Study of Autism
Boardwalk Plaza, Suite 230
9725 SW Beaverton-Hillsdale Hwy.
Beaverton, OR 97005
(503) 643-4121

Autism National Committee

11499 Sanderling Drive
West Palm Beach, FL 33414
Also known as AUTCOM

Autism Network Internation (ANI) – единствената организация за взаимопомощ и защита на аутистици. Публикува вестник, организира подписки, както и други дейности за защита.

Autism Network International

P.O. Box 448
Syracuse, NY 13210-0448

Adriana Foundation – организация, посветила се на широкото разпространение на метода на подпомогнатото общуване.

2001 Beacon Street - Room 214
 Brookline, Massachusetts 02146
 (617) 232-8550 232-8634
 fax: (617) 232-8628

Georgiana Foundataion - организация, посветила се на широкото разпространение на метода на слухово-интеграционната терапия. Поддържа списък практикуващите този метод, които използват устройството автокинетрон, разработено от Dr. Guy Berard.

P.O. Box 2607
 Westport, CT 06880
 (203) 454-1221
 fax: (203) 454-3788

Autism Research Institute – ръководен от Bernard Rimland. Известен като "Институт за детско поведение". Публикува четири пъти годишно списанието *Autism Research Review International* (виж по-долу).

(Autism Research Review International) преглежда последните статии за аутизма. Има най-новите доклади за терапия с лекарства и нутриционална терапия, както и на възможните причинители на аутизма. Списанието е още и форум за строго определените мнения на Dr. Rimland за стойността на мегавитаминната терапия и на dimethylglycine, за ползата от стимулирането на нетърпимост при потушаване на самостимулиращо поведение и за измамата в подпомогнатото общуване.

4182 Adams Avenue
 San Diego, CA 92116
 (610) 281-7165

Center for the Study of Autism – Всичко, което знам е, че те работят с метода на слухово-интеграционния метод и че там се намира Society for Auditory Integration Training.

Boardwalk Plaza, Suite 230
 9725 SW Beaverton-Hillsdale Hwy.
 Beaverton, OR 97005
 (503) 643-4121

The National Autistic Society

276 Willesden Lane
 London NW2 5RB, U.K.

National Autism Research Foundataion - ?

Parents For Early Intervention (PFEI) – организация, започната от Lovaas, посветила се на подпомагането на семейства, които прилагат интензивни програми за поведенческо третиране за малки деца с нарушения в развитието. Те публикуват списанието PFEI Newsletter

PFEI Membership
 Autism Project-Lovaas,
 308 Westwood Plaza, #136
 Los Angeles, CA 90024

Sensory Integration International. 310-533-8338

18) Инициативи.

National Autism Hotline, (304) 523-8269, (национална гореща линия за аутизма) – осъществява се от Autism Services Center, 101 Richmond Street, Huntington, WV 25702.

Annual Autism Conference на Autism Society of America, ежегодно през юли. Надочена към родители, изследователи, психолози и педагози.

TEACCH (Treatment and Education of Autistic and Related Communication Handicapped Children) (третиране и обучение на аутистични деца и на такива със сходни нарушения в общуването) – програма, прилагана в in North Carolina.

DEAL (Dignity through Education and Language Communication Center)- Melbourne, Australia. Пионери в подпомогнатото общуване.

други...

FC Institute – нещо повече? -ред...

(gopher-страницата *site cwis.syr.edu* включва секция, поддържана от FC institute и включва литературна справка и др. под).

Sibling Information Network – организация на близки и роднини на деца със специални образователни нужди. Те публикуват списание и координират другарите по перо. Не е специално за аутизъм.an organization for siblings of children

Sibling Information Network – Център за специално обучение и рехабилитация на A.J. Pappanikou

991 Main Street
East Hartford, CT 06108
(203) 282-7050

Autism Research Institute

Autism Directory Service; 19 Mark Vincent Drive, Poughkeepsie, NY 12603.

May Institute/The May Center for Early Childhood Education – програма, насочена към деца от предучилищна и начална училищна възраст от първи и втори клас, които имат разстройства от аутистичния спектър. Методът на обучение е на дискретизираните опити, подобен на този на Lovaas.

The May Center
10 Acton St.
Arlington MA 02174
1-617-648-9260

Irlen Institute

Option Institute and Fellowship, *option@cris.com* или *option@human.com*. Организация на аутистични деца, както и такива с други специфични нужди, намираща се в Sheffield MA, формирана от Neil Kaufman, авторът на "Son-Rise".

URL: <http://www.human.com:80/mkt/option/>

Special Olympics – отворени за участници ("атлети") с разстройства в развитието, включително и с аутизам. Националният им номер е: (202) 628-3630.

Autism News Service (ANS) –служба за обмен и едновременно публикуване на статии в списания, свързани с аутизма. Всеки, който се е включил в издаването на списание или който има статия, която иска да публикува, да пише на e-mail-адрес: Trogrann@AOL.COM (Mark Painter).

National Alliance for Autism Research (NAAR)

Two Center Plaza; Suite 240; Boston MA 02108;
1-508-470-4747;
naarlondon@delphi.com.

NAAR е основан през 1994 г. от група родители на аутистични деца, които са объркани и безпомощни от липсата на каквато и да е организация, посветила се на поддържането и поощряване на биомедицинските изследвания на аутизма и сходни с него разстройства. Това е непрофесионална организация, управлявана от родителите и чиято единствена мисия е да повиши нивото на научните изследвания на причините, превенцията и третирането на аутизма.

Parents and Autistics Network List (PAN-L) – частен e-mail mailing list (пощенски списък) на аутистици и техните родители, място за дискусии и взаимопомощ. За информация как става присъединяването към този списък, пишете на e-mail-адрес: Carolyn Baird <cas@scorch.hna.com.au>.

CELIAC e-mail mailing list – дискуссионната група Celiac е отворен, нередактиран дискуссионен списък са тези, които се интересуват от Celiac Disease (целиакалия), dermatitis herpetiformis, глутенова непоносимост, алергия към пшеница и други непоносимости с подобен характер, като непоносимост към казеин или лактоза. Дискусията включва най-новите научни изследвания (написани за неспециалисти), информация кои храни съдържат глутен и кои не, съвети какво да бъде храненето в къщи, как да се намира изход, включително справянето с отклонения в развитието и промените в поведението, които понякога се причинават или изострят от глутена (атуизъм, синдром на

Asperger, дефицит във вниманието и др.) рецепти и съвети как да се готви и как да се намерят храни без глутен и да се поръчат по електронната поща. За абониране изпратете следната команда в ТЯЛТО на писмо по електронната поща:

SUB CELIAC

Вашето фамилно име Вашето собствено име

и го изпратете на e-mail-адрес LISTSERV@SJUVM.STJOHNS.EDU. Например:

SUB CELIAC

John Doe

Indiana Resource Center for Autism – освен всичко останало, те продават и видеокасети за аутизма.

Indiana Resource Center for Autism
Indiana University
Institute for Study of Developmental Disabilities
East Tenth St. Bloomington, IN 47408
1-812-855-6508

19) Библиография.

(аз може би ще извърша някои реорганизации, поради което книгите, споменати по-горе като описания на аутистични деца, са споменати в този списък в други книги).

След като аутизмът стана популярен се появи голямо разнообразие от литература за аутизма, насочена към различна читателска аудитория:

- общество;
- родители;
- педагози;
- психолози;
- изследователи.

Списания и периодични издания, посветени на аутизма.

Journal of Autism and Developmental Disorders (бивш *Journal of Autism and Childhood Schizophrenia*) (Plenum, 1971-).

Advocate-Autism Society of America (formerly *NSAC Newsletter*). (Виж по-горе:: Autism Society of America; също 12/94, цена \$30 годишно).

Communications (списание на NAS в UK) (подобно на Advocate?...).

Australia Autism Review 1981-?.

Our Voice списание на ANI (виж по-горе).

Autism Research Review International (Autism Research Institute). Преглед на най-новите работи върху аутизма. Публикувани са последните доклади за лекарствена терапия и за възможните причинители на аутизма. Списанието е понякога трибена за понякога противоречивите виждания на Dr. Rimland.

The Facilitator (Autism Directory Service)

M.A.A.P. (списание за по-напреднали аутистици, P.O. Box 524, Crown Point, IN 46307).

Focus on Autistic Behavior (Pro-Ed, Inc., 8700 Shaol Creek, Austin, TX 78758)

The Communicator (Autism National Committee Newsletter; \$20 годишно както за 12/6/94, пишете на ANC, 7 Teresa Circle, Arlington, MA 02174)

Our Voice (Autism Network International)